

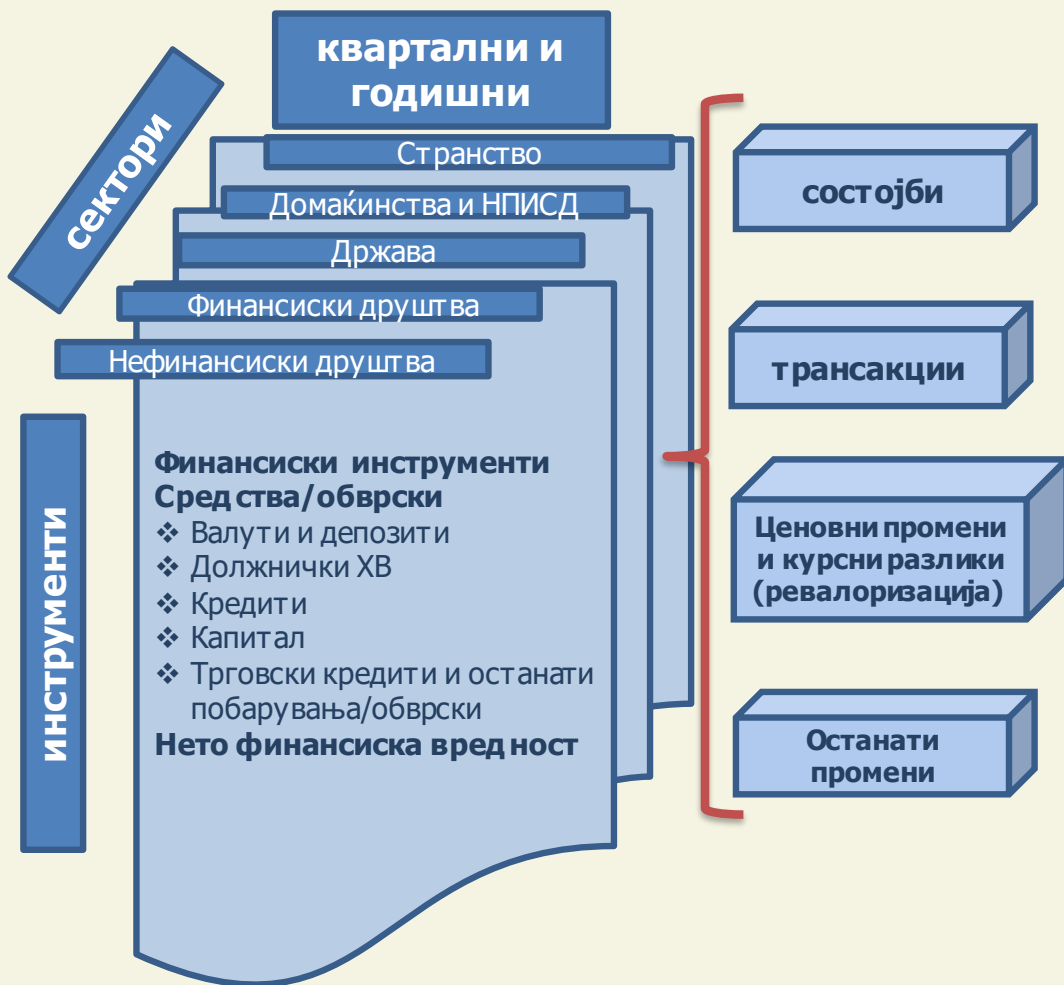

Статистика на финансиските сметки во НБРСМ, поим, развој и анализа на клучните сектори и движења во периодот 2013-2019 година

Дирекција за статистика
Отсек за статистика на финансиски сметки
декември, 2020 година

Финансиски сметки – дел од системот на национални сметки

**Почетна состојбата + Трансакции + Ревалоризација +
Останати промени во обемот = Крајна состојба**

- Статистиката на финансиските сметки на систематски, детален и унифициран начин ги прикажува состојбата и движењата на финансиските средства и обврски на секторите во домашната економија и помеѓу нив и остатокот од светот, во одреден временски период (година/квартал).
- Финансиските сметки, како автономен дел од интегрираниот систем на национални сметки, ја покажуваат нето финансиската вредност и нето-позајмувањето / нето-задолжувањето на вкупната економија и нејзините сектори.
- Распределбата по сектори и финансиски инструменти е важна карактеристика на оваа статистика којашто овозможува анализа на односите меѓу должниците и доверителите.

Значењето на финансиските сметки

Значењето на финансиските сметки се согледува преку повеќе аспекти:

- Ефикасна алатка за анализа на финансиските текови меѓу секторите во националната економија и за проценката на финансиските врски на земјата со странство, особено актуелни и значајни по глобалните кризи во изминатата декада (финансиска, фискална, здравствена).
- Реален одраз на економските функции и карактеристики на секторите, при што овозможуваат детална структурна анализа на финансиските средства и обврски, портфолиото на сите сектори во националната економија и странство, како и нивното меѓусебното финансирање.
- Клучна алатка за анализа на меѓусекторската изложеност – информациите за договорните страни (контраксекторите) и за меѓусебно поврзаната структура на економијата, помага да се утврдат ранливостите во системот.
- Платформа за анализа на економското однесување на домаќинствата и на нефинансиските друштва – интегрирање на финансиските информации коишто инаку би биле достапни децентрализирано, преку различни статистички истражувања.
- Унифициран приказ на сите економски активности на секторите во националната економија, преку поврзувањето на нефинансиските и финансиските сметки.
- Интегриран и унифициран преглед на секторските сметки со кој се олеснува меѓународната споредливост на податоците.

Известување до меѓународните институции

ЕВРОСТАТ

Табела 6 – годишни текови на
ФС

Табела 7 – годишни состојби на
ФС

Табела 27 – квартални ФС на
државата – состојби и текови

МИП показатели

Основни показатели (3)
Помошни показатели (1)

ФС на државата – инпут за
табелите 3 и 4 од ЕДП (во
надлежност на ДЗС)

ЕЦБ

Квартални финансиски
сметки

Табели за состојбите и
тековите

INTERNATIONAL MONETARY FUND

ММФ – СДДС плус

Показател:
Секторски биланси на
состојбите, квартални
податоци

Показател:
Должнички хартии од
вредност (квартални
податоци, по принципот
„од кого на кого“)

Законска рамка и институционална надлежност

- **НБРСМ има примарна надлежност за изготвување годишни и квартални финансиски сметки,**
 - доделена со Анексот 2 кон Меморандумот за разбирање и соработка во областа на макроекономските и финансиските статистики помеѓу НБРСМ, ДЗС и МФ.
 - уредена и регулирана со посебен Технички договор за начинот на размена на податоци за потребите на статистиката на финансиските сметки помеѓу трите надлежни институции.
- **Законска регулатива** - Програма за статистички истражувања за периодот 2013 – 2017 (дополнување на петгодишната програма од јануари 2014 година).
- **ДЗС има примарна надлежност за изготвување на нефинансиските сметки.**
- **Меѓуинституционална соработка** преку три формални работни групи (НБРСМ, МФ и ДЗС): Комисија за секторизација, Работна група за финансиски сметки и Работна група за ЕДП, заради воспоставување конзистентност на системот на национални сметки.

Опфат на статистиката на финансиските сметки - досегашни активности

Во изминатите години, во Дирекцијата за статистика беа спроведени голем број активности за развој на финансиските сметки:

- **Детална анализа** на меѓународните барања, анализа на постојните извори на податоци и утврдување нови извори на податоци коишто недостасуваат.
- **Мост-табели** – поврзување со податоците од примарните статистики (монетарна, ОФИ и екстерни статистики) и нивна автоматизација.
- **Централизирана база за секторизација** - којашто редовно се ажурира со квартални и годишни податоци од ДЗС, заради постигнување конзистентност на статистиките од аспект на секторите.
- Интерно е формирана **Работна група за статистика на финансиски сметки**, којашто редовно се состанува на квартална основа.

Опфат на статистиката на финансиските сметки - досегашни активности

- **Проект за развивање апликативно решение за хартии од вредност**, издадени и тргувани на домашен пазар, заради обезбедување сеопфатни податоци за сопственичките и должничките хартии од вредност.
- **Постојана соработка со ДЗС и МФ** заради утврдување нови извори на податоци и меѓуинституционална размена на податоци во областа на владината статистика.
- **Учество во проекти** од областа на националните сметки, технички мисии и студиски посети за финансиска сметка.
- **Проект за развивање владина статистика** со експерти од МФ, во кој се вклучени трите институции – во тек.
- **Проект за развивање финансиски сметки – компонента 3** во рамките на Твининг-проектот на НБРСМ, чија цел е развивање квартални финансиски сметки и годишни текови (резултат: изработка на пилот-верзија на податоци за финансиска сметка, за една година, годишни, квартални, состојби и текови, неконсолидирани и консолидирани) – во тек.

Тековна состојба

- **Тековно – детални годишни податоци за состојбите на финансиските сметки** на сите сектори / потсектори и финансиски инструменти на неконсолидирана основа.
- **Сетот табели содржи податоци** за 5 сектори со 9 потсектори и 8 инструменти со 11 подинструменти.
- **Временска серија на податоци за периодот од 2013 до 2019** година. Податоците се искажани во милиони денари.
- **Методолошки објаснувања** за корисниците на податоци.
- На редовна годишна основа, до Евростат се доставуваат две табели со експериментални податоци, достапни само за Евростат:
 - **табела 0720 и табела 0725** – состојба на финансиските средства и обврски, неконсолидирани
- **Од 2018 година - сет табели за финансиска сметка на секторот Држава**, за секој потсектор (централна влада, локална самоуправа и социјални фондови) којшто содржи податоци за состојбите, трансакциите, ценовните и курсните разлики и останати промени, на неконсолидирана и консолидирана основа (серија 2014-2019).

Методолошка основа и основни принципи на статистиката на финансиските сметки

Методолошка основа:

- ✓ **ЕСС 2010** - „Европски систем на национални и регионални сметки 2010 година“ – (European System of Accounts – ESA 2010) и
- ✓ **СНС 2008** - „Систем на национални сметки“ – (System of National Accounts – SNA 2008).

Основен принцип на приказ на податоците:

- ✓ **брutto-основа**, т.е. одделно прикажување на средствата и обврските, поделени на финансиски инструменти за секој сектор/потсектор.

Методолошки принципи од ЕСС 2010:

- ✓ **Двојно книжење** (секоја трансакција се евидентира двапати: како извор и како употреба (или промена на обврските/средствата).
- ✓ **Вреднување по пазарна вредност** (тековни пазарни цени на крајот на годината. Во отсуство на пазарни цени се зема сметководствената вредност)
- ✓ **Време на евидентирање** (со користење на пресметковниот принцип (англ. accrual principle). Каматите се евидентираат заедно со финансискиот инструмент на кој му припаѓаат.)
- ✓ **Агрегирање** (сумирање на податоците од сите институционални единици во рамките на еден сектор или потсектор, или во рамките на одреден финансиски инструмент.)
- ✓ **Консолидирање** (елиминирање на меѓусебните побарувања и обврски помеѓу институционални единици коишто му припаѓаат на ист сектор/потсектор.)

Класификација на финансиските инструменти и институционалните сектори

Класификација на финансиски инструменти	
АФ.1	Монетарно злато и СПВ
АФ.11	Монетарно злато
АФ.12	СПВ
АФ.2	Готови пари (валути) и депозити
АФ.21	Готови пари во оптек (валути)
АФ.22	Трансферабилни депозити
АФ.29	Останати депозити
АФ.3	Должнички хартии од вредност
АФ.31	Краткорочни
АФ.32	Долгорочни
АФ.4	Кредити
АФ.41	Краткорочни
АФ.42	Долгорочни
АФ.5	Капитал и акции/удели на инвестициски фондови
АФ.511	Акции кои котираат на берза
АФ.512	Акции кои не котираат на берза
АФ.519	Останат капитал
АФ.52	Акции/удели на инвестициски фондови
АФ.6	Осигурување, пензиски и стандардизирани гарантни шеми
АФ.61	Технички резерви на неживотно осигурување
АФ.62	Права на животно осигурување и анuitети
АФ.63	Пензиски права
АФ.7	Финансиски деривативи
АФ.8	Останати побарувања/обврски
АФ.81	Трговски кредити и аванси
АФ.89	Останати побарувања/обврски, освен трговски кредити и аванси

Класификација на институционалните сектори	
С.11	Нефинансиски друштва
С.12	Финансиски друштва - Вкупно
С.121	Централна банка
С.122	Друштва кои прибираат депозити освен централна банка ОФИ Вкупно
С.123	Фондови на пазар на пари
С.124	Инвестициски фондови на непаричниот пазар
С.125	Други финансиски посредници
С.126	Помошни финансиски институции
С.127	Затворени финансиски институции и позајмувачи на пари
С.128	Осигурителни друштва
С.129	Пензиски фондови
С.13	Држава - вкупно
С.1311	Централна влада
С.1313	Локална самоуправа
С.1314	Фондови за социјално осигурување
	Домаќинства и НПИСД - вкупно
С.14	Домаќинства
С.15	НПИСД
С.2	Странство

Метод на составување на финансиските сметки

- **Систем на меѓусебно поврзани дводимензионални матрици**, при што постои одделна матрица за секој сектор и потсектор, каде средствата и обврските наспроти другите сектори/потсектори, се расчленети по одделни финансиски инструменти.
- Основен принцип на компилација е „**од кого на кого**“ (англ. „**from whom to whom**“) (една финансиска обврска за даден инструмент за одделен сектор, претставува средство врз основа на тој инструмент во соодветниот контрасектор).
- **Финална матрична табела** – Одделните секторски матрици се поврзани во збирна матрица, поделена според бруто-принцип за средствата и за обврските на секој сектор/потсектор, по финансиски инструменти.
- **Нето финансиската вредност** = Вкупни финансиски средства - Вкупни финансиски обврски на вкупната економија. Доколку е таа позитивна, домашната економија има вишок финансиски средства, а доколку е негативна, има недостиг од финансиски средства коишто ги надополнува преку финансирање од странство.

Метод на составување на финансиските сметки

- Статистиката на финансиските сметки е **секундарна/изведена статистика**, којашто ги користи расположливите примарни статистики во НБРСМ, како и бројни други дополнителни извори на податоци, како на пр. административни извори и збирки на грануларни податоци.
- Процесот на изработка на статистиката на финансиските сметки е исклучително сложен, бидејќи различните извори на податоци многу често се наменети за други статистички потреби и може да бидат поставени на различни методолошки основи. Поради различниот методолошки пристап, може да постојат разлики во статистичките податоци коишто се објавуваат во рамките на примарните статистики со оние во финансиските сметки.
- Кога постојат повеќе различни извори за ист податок (за одреден сектор/финансиски инструмент), изработката на финансиските сметки мора да се заснова врз **хиерархиска поставеност на изворите на податоци**.
- **Рангирање на расположливите извори** - се избира оној извор којшто нуди методолошка усогласеност со ЕСА 2010, секторска конзистентност, задоволителен опфат и навременост.
- Оваа статистика воедно претставува механизам за унапредување на примарните статистики.
- Комплексноста на изворите се согледува преку матрицата

Извори на податоци

- **Монетарна статистика и статистиката на ОФИ:** биланс на НБРСМ; биланс на друштвата коишто прибираат депозити освен централната банка; биланс на останати финансиски институции: пензиски фондови, инвестициски фондови, финансиски друштва, компании за лизинг, друштва за управување со пензиските и инвестициските фондови.
- **Екстерни статистики:** КИПО (побарувања и обврски врз основа на комерцијално работење на резидентите со странство); ПОЗ (договорен откуп на обврски и побарувања); НДНП (побарувања и обврски врз основа на кредитни работи со нерезиденти); ВС 11 и ВС 22 (капитални вложувања во/од странство); ВХВ-1 (вложувања во сопственички хартии од вредност и удели во инвестициски фондови на странски пазари) и ВХВ - 2 (вложувања во должнички хартии од вредност на странски пазари).
- **Годишни завршни сметки на нефинансиските друштва и државата** (агрегирани од Државниот завод за статистика и базата на Централниот регистар во НБРСМ);
- **Податоци за хартии од вредност од ЦДХВ, хартија по хартија** (должнички и сопственички ХВ, издадени и тргувани на домашниот пазар);
- **Податоци за секторот Држава** од Министерството за финансии;
- Дополнителни податоци и информации од интернет-страниците на друштвата и институциите;
- Резидуални пресметки и проценки (најчесто кај домаќинствата и НПИСД).

Идни активности- среднорочна стратегија

**АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ФИНАНСИСКАТА СМЕТКА
НА НАЦИОНАЛНАТА ЕКОНОМИЈА - ВРЕМЕНСКА СЕРИЈА
(2013 ДО 2019 година)**

Финансиски средства и обврски на национална економија, за периодот 2013-2019 година

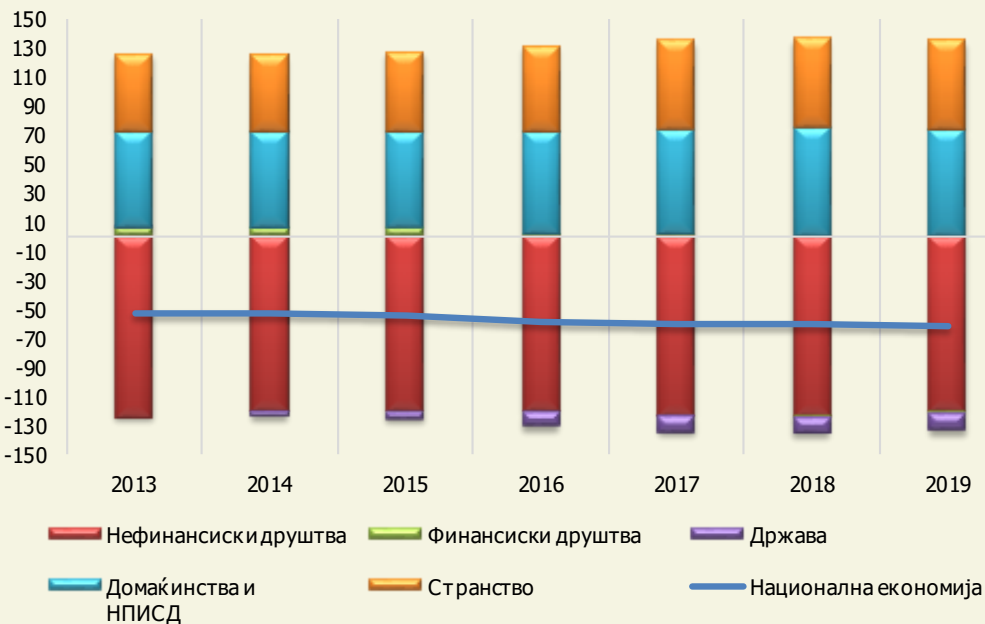
- Анализата на финансиската позиција на домашната економија покажува дека македонската економија е нето-должник на финансиски средства, како резултат на поголемите обврски во однос на средствата.
- Динамички гледано, негативната нето-позиција постојано се продлабочува, при што во 2019 година изнесува 61,2% од БДП.

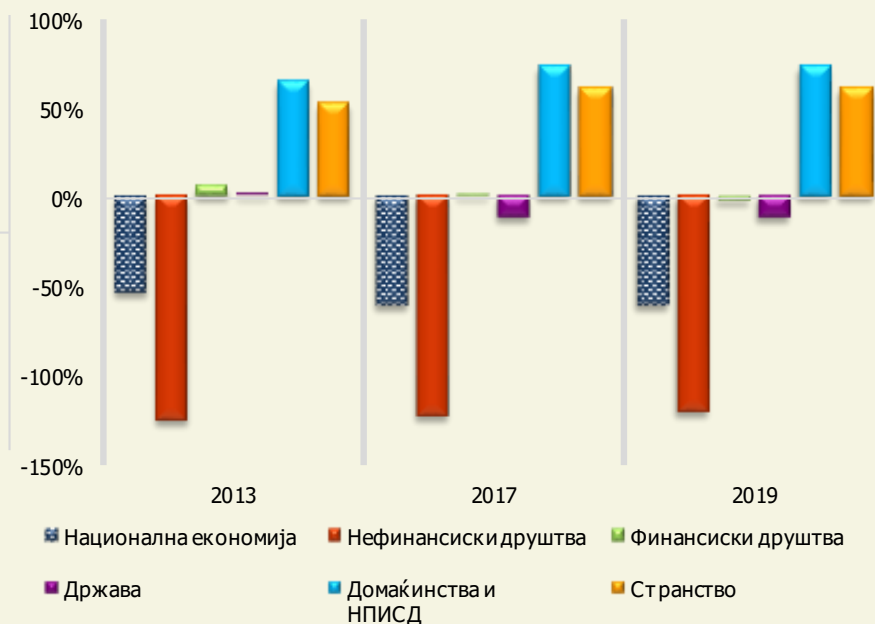
Финансиски средства и обврски на националната економија, по сектори за 2013-2019 година

- Анализирano од аспект на секторите, домаќинствата и странство се нето-кредитори и ги финансираат останатите сектори во националната економија (НФД и државата), коишто се нето-должници. Истовремено, финансискиот сектор согласно со нивната посредничка улога во финансискиот систем има речиси избалансирана нето финансиска позиција.
- Динамички гледано, не се забележуваат некои позначајни промени во структурата
 - благото влошување на нето финансиската вредност во последните години е резултат на влошувањето кај државата и финансискиот сектор.

Нето финансиска вредност, по сектори (% од БДП)

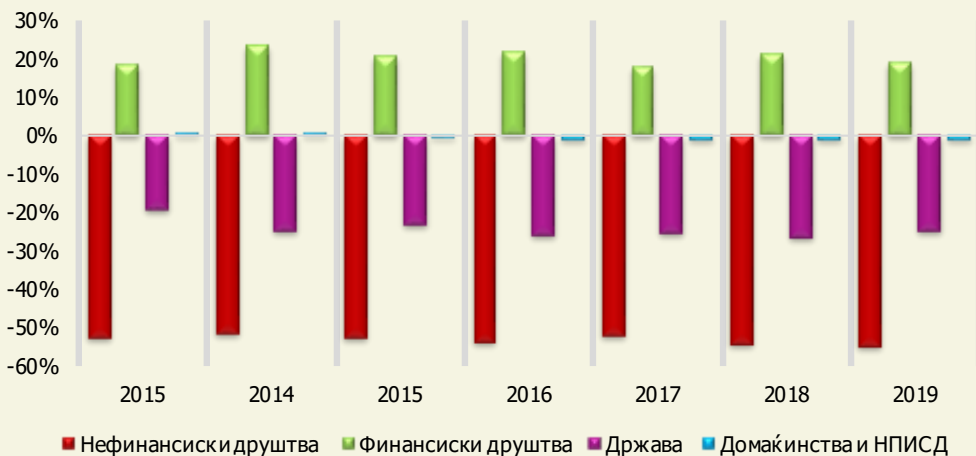

Нето финансиска вредност, по сектори како % од БДП, по години

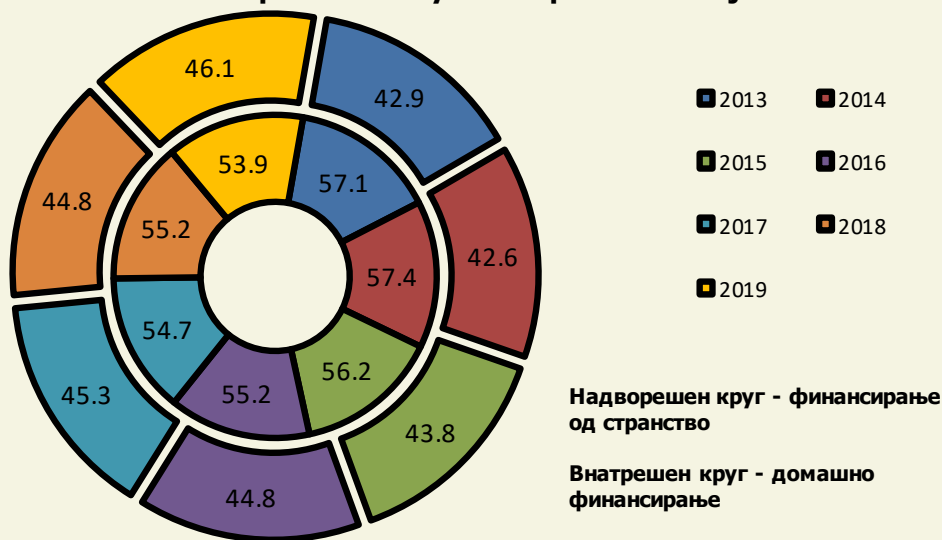

Покривање на финансискиот јаз од странство и од домашни извори

Нето финансиска вредност на секторите на националната економија кон странство (% од БДП)

Финансирање на вкупниот финансиски јаз - во %

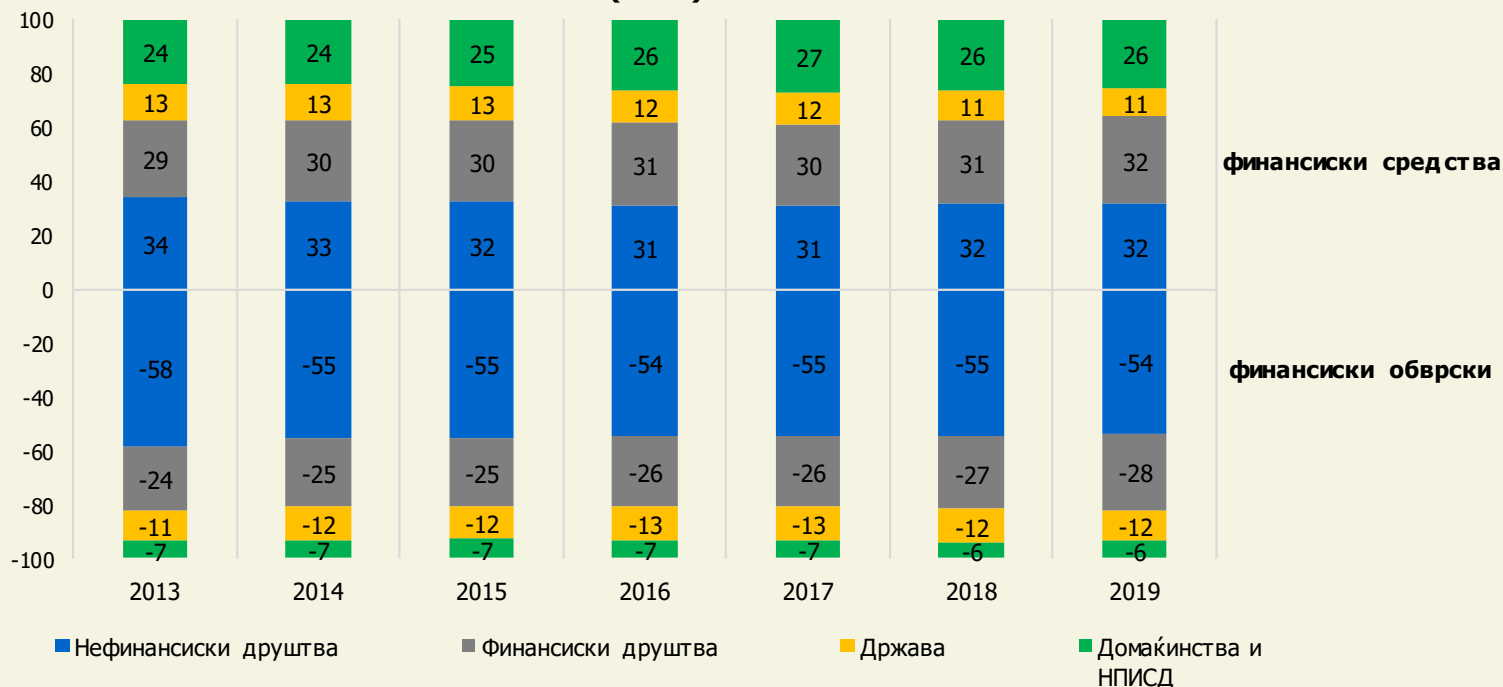

- Од аспект на покривањето на финансискиот јаз кон странство, најголема задолженост остваруваат НФД и државата, додека финансиските друштва се нето-кредитори (главно заради централната банка и ОФИ секторот).
- Динамички анализирано, во последните две години се забележува раст на задолжувањето на НФД кон странство (55% од БДП во 2019 год), државата има речиси непроменета НФВ (околу 26% од БДП), додека финансиските друштва го покриваат финансискиот јаз со околу 20% од БДП (динамиката го отсликува движењето кај девизните резерви на централната банка).
- Надворешното финансирање го зголеми учеството во финансирањето на вкупниот јаз, т.е. во 2019 година е зголемено за 3,2 п.п. во однос на 2013 година.

Финансиски средства и обврски на националната економија, по сектори за 2013-2019 година

- Во структурата на **вкупните средства** преовладуваат секторот на НФД и финансиските друштва (со речиси еднакво учество), потоа следуваат домаќинствата и државата (којашто има најмало учество во вкупните средства на националната економија).
- Структурата на вкупните обврски по сектори е слична со структурата на средствата, најголемо учество на обврските на НФД и финансиските друштва, а потоа следува државата и секторот домаќинства.

Финансиски средства и обврски на национална економија - по сектори
(во %)

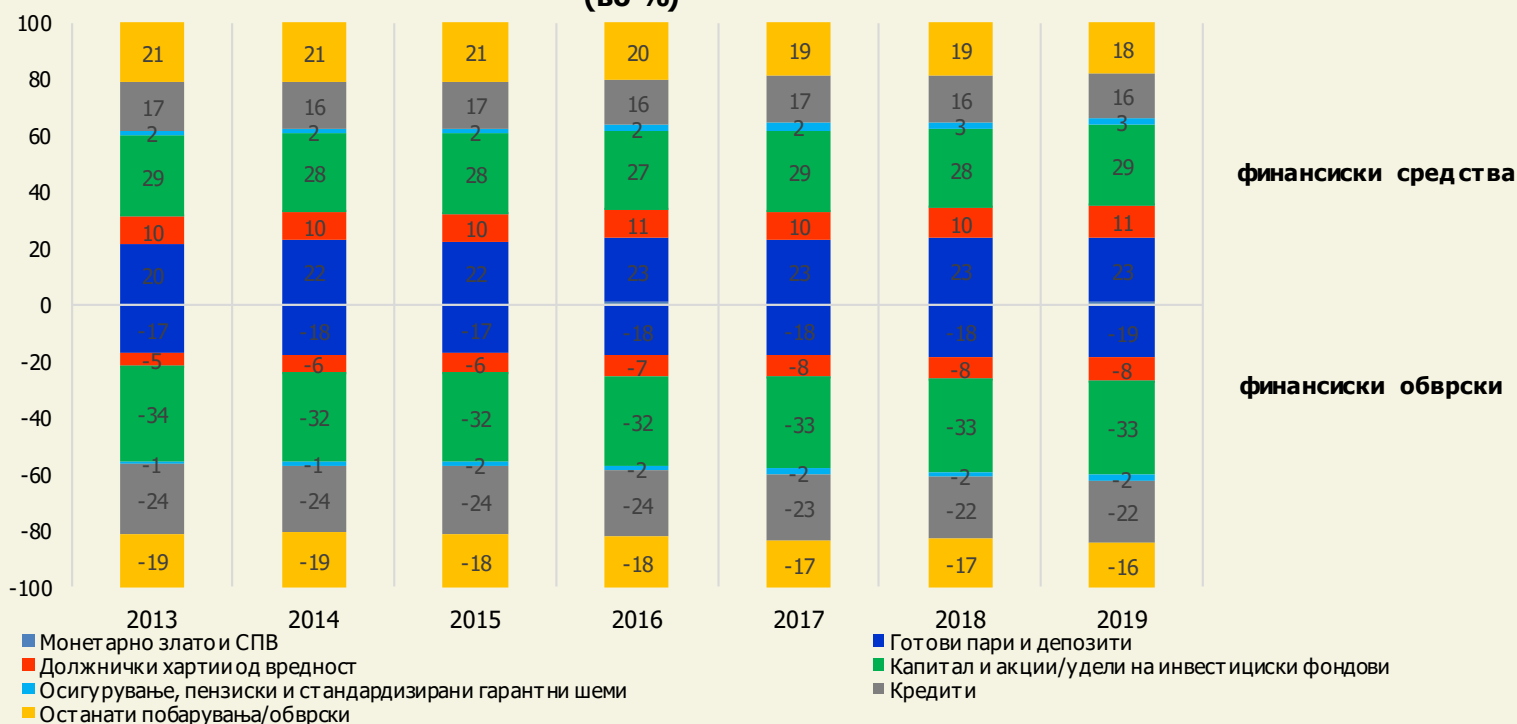

Финансиски средства и обврски на националната економија, по инструменти за 2013-2019 година

- Според **инструментите**, на страната на средствата преовладува инструментот капитал, по кој следуваат готовите пари (валути) и депозитите, останатите побарувања, кредитите и ХВ, додека монетарното злато и СПВ имаат најмало учество во структурата на средствата.
- Инструментите капитал и кредити се најзастапени во структурата на вкупните обврски, по кои следуваат готовите пари и депозитите, останатите обврски и другите инструменти.

Финансиски средства и обврски на национална економија - по инструменти (во %)

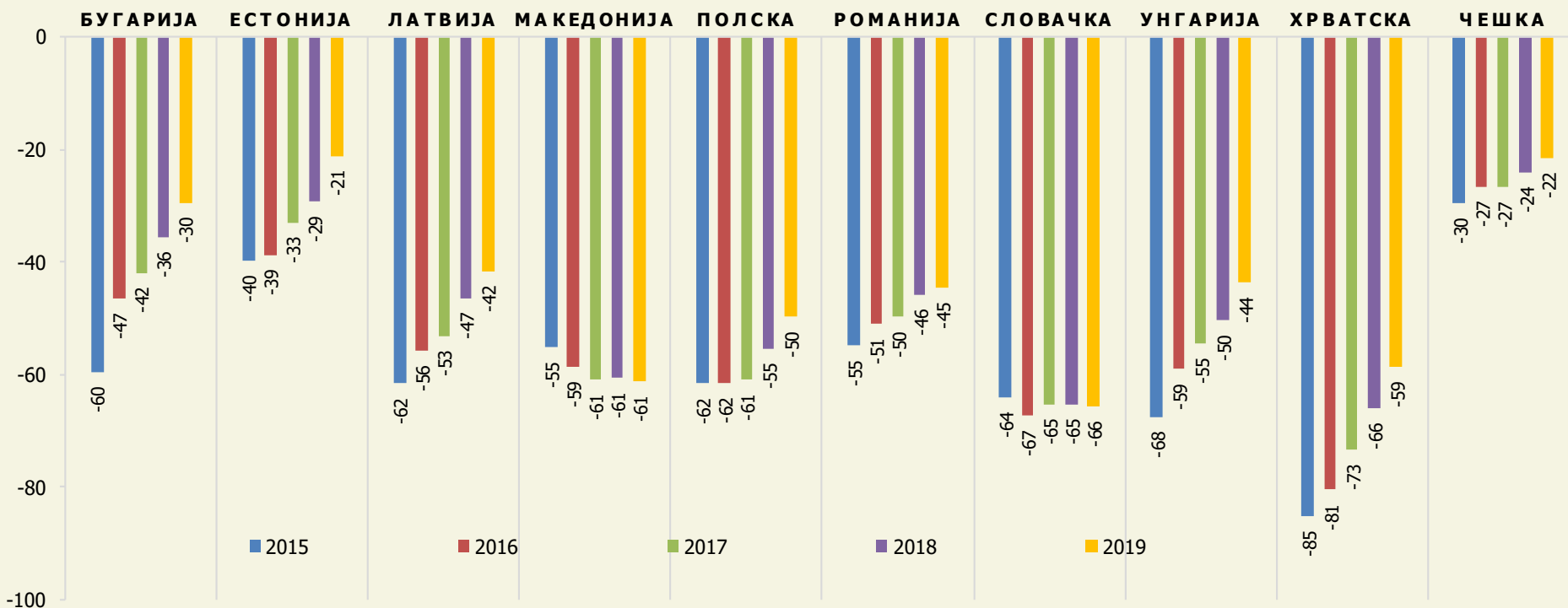

Споредба на нето финансиската вредност со земјите од ЦИЈЕ, како % од БДП

- Компаративната анализа на НФВ по земји, покажува дека НФВ на македонската економија не отстапува значително од земјите на ЦИЈЕ.
- Земји со најниска негативна НФВ на националната економија како % од БДП се Чешка и Естонија, додека највисока негативна НФВ остварува Словачка.

НФВ НА НАЦИОНАЛНАТА ЕКОНОМИЈА ВО ЗЕМЈИТЕ ЦИЈЕ, % ОД БДП

АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ФИНАНСИСКАТА СМЕТКА ПО СЕКТОРИ ЗА ПЕРИОДОТ 2013 - 2019 година

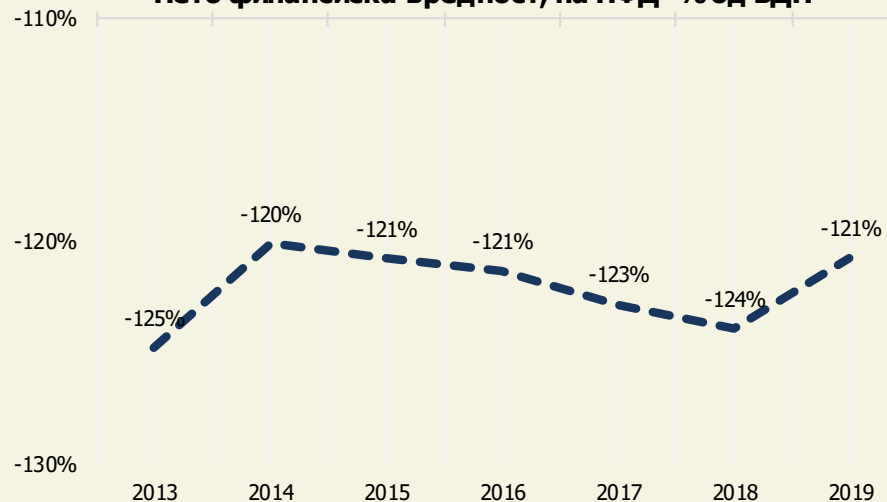

Сектор на нефинансиските друштва (НФД)

Финансиски средства и обврски, % од БДП

Нето финансиска вредност, на НФД % од БДП

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Финансиски средства и обврски на секторот на НФД

- **Нето финансиската вредност** на секторот НФД е негативна, поради поголемите обврски во однос на средствата, во текот на анализираниот период. Притоа, негативната нето финансиска вредност на овој сектор во просек изнесува 122% од БДП.
- Динамички анализирано, оваа негативна позиција е релативно стабилна, со умерено подобрување во 2019 година, како резултат на поголемиот раст на средствата (капитал и останати побарувања).
- Анализирано според инструментите, во структурата на страната на **финансиските средства** преовладува учеството на останатите побарувања и капиталот, по коишто следуваат депозитите и кредитите.
- Половина од вкупните **финансиски обврски** се однесуваат на капиталот на НФД, а потоа следуваат останатите обврски и кредитите, коишто имаат речиси еднакво учество во вкупните обврски.

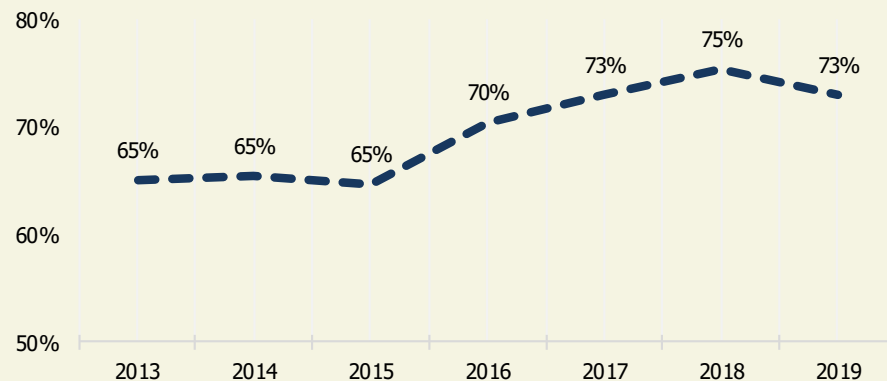

Сектор на домаќинствата

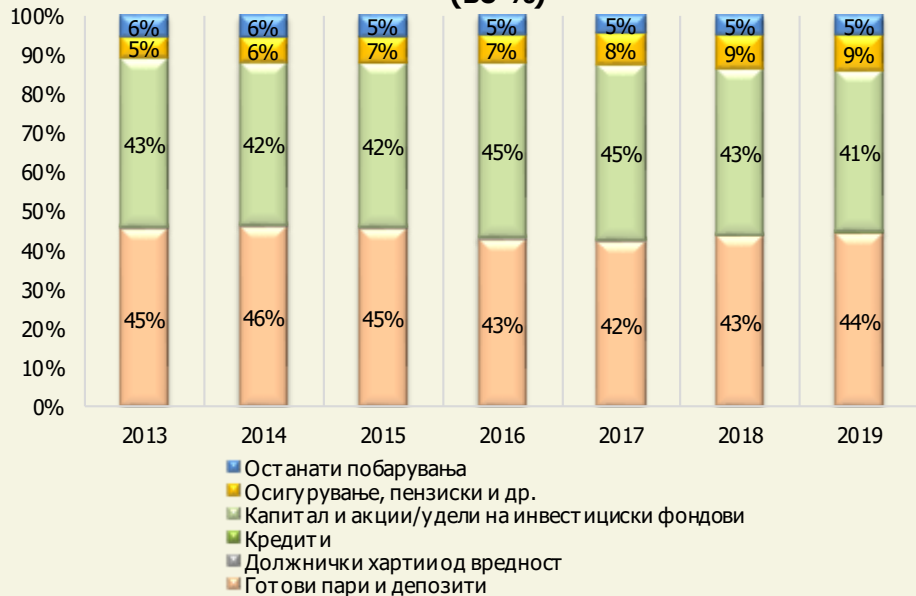
Финансиски средства и обврски, % од БДП

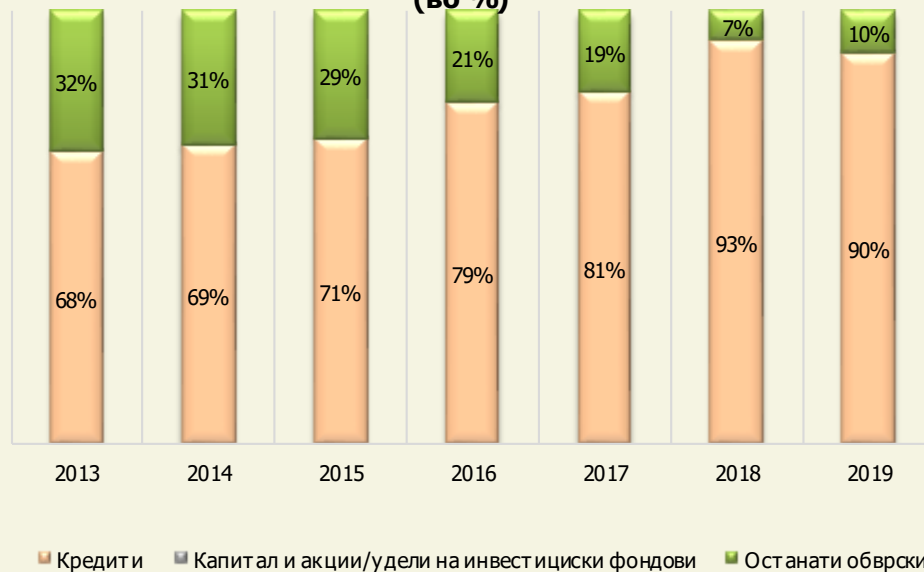
Нето финансиска вредност, % од БДП

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Финансиски средства и обврски на секторот домаќинства

- Нето-позицијата на домаќинствата е позитивна во целиот анализиран период, со просечно учество во БДП од 70%.
- Динамички анализирано, во првите три години од анализираниот период нето финансиската позиција има стабилно учество, а потоа постојано се зголемува сè до 2019 година кога е остварен умерен годишен пад од 2 п.п. Ова се должи на зголемувањето на финансиските обврски, наспроти непроменетото ниво на финансиските средства.
- Во структурата на финансиските средства, готовите пари и депозитите и капиталот имаат речиси еднакво учество и објаснуваат околу 85% од вкупните средства на овој сектор во 2019 година, по што следуваат средствата во осигурување, пензиски и други шеми и останатите средства.
- Обврските врз основа на кредити се најзастапени во структурата на финансиските обврски на домаќинствата, со најголемо учество од околу 90% во 2019 година. Останатиот дел од вкупните обврски се однесува на останатите обврски.

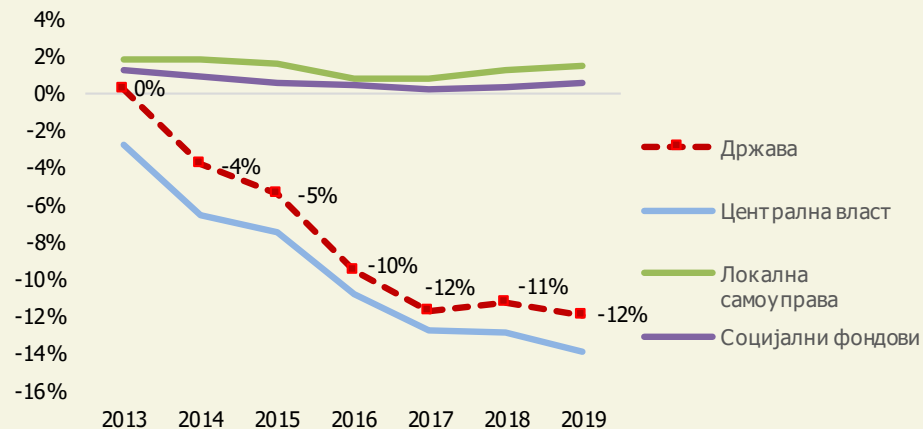

Сектор држава

Финансиски средства и обврски, % од БДП

Нето финансиска вредност (% од БДП)

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Финансиски средства и обврски на секторот држава

- Државата има негативна нето финансиска вредност како резултат на повисоките финансиски обврски во однос на финансиските средства и во 2019 година таа изнесува 12% од БДП. Анализирано по потсектори, негативната позиција е резултат на потсекторот на централна власт (со негативна НФВ од 14% од БДП), делумно неутрализирана од останатите два потсектори, локалната самоуправа и социјалните фондови, коишто имаат позитивна нето финансиска позиција, од 1,5% и 0,5% од БДП, соодветно.
- Динамички, во текот на анализираниот период негативната нето финансиската позиција на државата постојано се продлабочува.
- Во структурата на финансиските средства, две третини отпаѓаат на учеството на капиталот, потоа следуваат депозитите и останатите побарувања, а минимално учество имаат должничките ХВ и кредитите.
- Најзастапени во структурата на финансиските обврски на државата се обврските врз основа на должнички ХВ и кредити, со вкупно учество од околу 80% во 2019 година. Останатиот дел отпаѓа на останатите обврски и на капиталот.

Споредба на вкупни финансиски обврски на државата во финансиските сметки и долгот на државата во Министерство за финансии

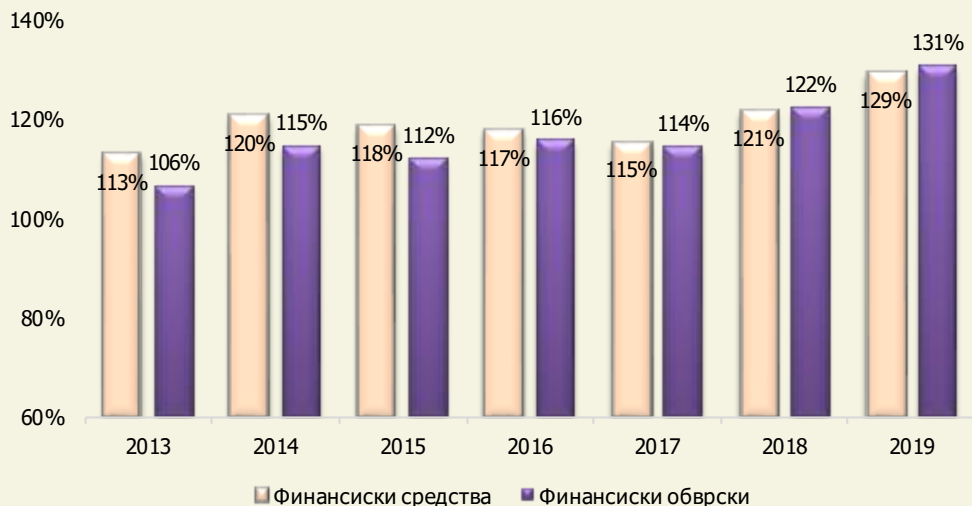
Разликата помеѓу вкупните финансиски обврски на државата пресметани во финансиските сметки и долгот на државата во Министерството за финансии се должи на примена на различна методологија и опфат на податоци. Позначајните разлики се однесуваат на:

Разлики	НБРСМ - ФС	МФ
<ul style="list-style-type: none">• Вреднување на финансиските инструменти (кредити и должнички хартии од вредност)• Опфат на финансиски инструменти• Опфат на институционални единици	<ul style="list-style-type: none">• Сметководствена и пазарна/номинална вредност, соодветно (со пресметана камата и дисконт/премија)• Кредити, должнички хартии од вредност, капитал, останати обврски• Буџетски корисници и нефинансиски друштва и НПИСД вклучени во секторот држава согласно официјалната класификација на институционални сектори на ДЗС	<ul style="list-style-type: none">• Номинална вредност (анг. face value), без пресметана камата. Државните записи ја вклучуваат вкупната камата при издавање.• Кредити, должнички хартии од вредност• Буџетски корисници

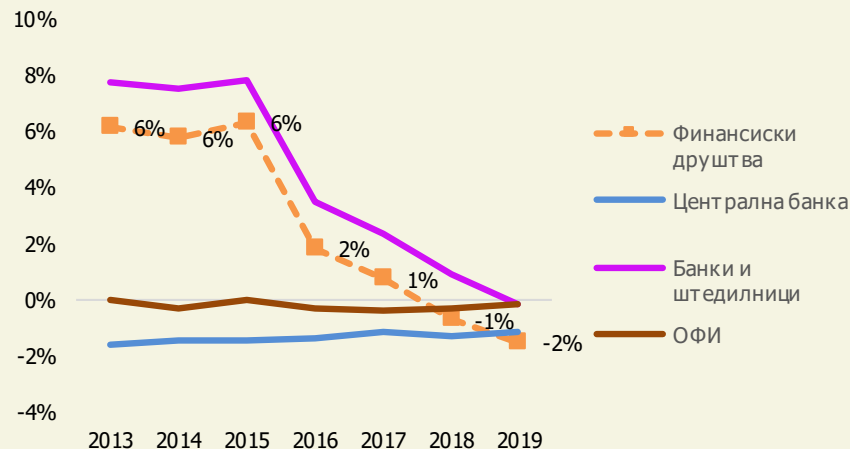

Сектор финансиски друштва (ФД)

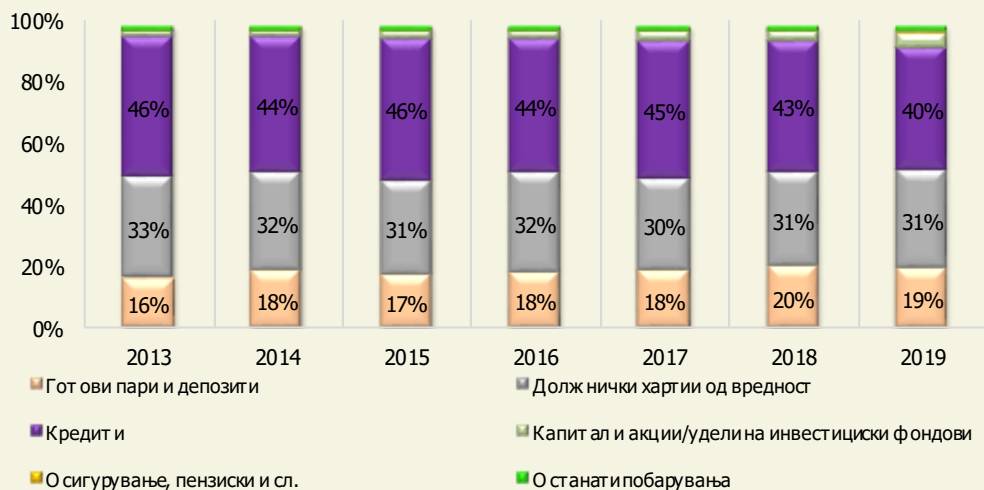
Финансиски средства и обврски, % од БДП

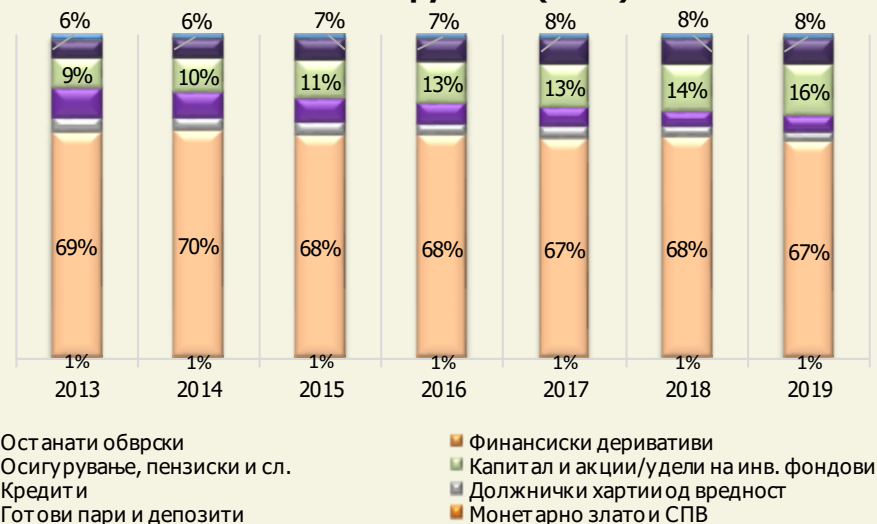
Нето финансиска вредност (% од БДП)

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Финансиски средства и обврски на секторот на финансиски друштва

- Нето финансиската вредност на ФД во 2019 година е негативна и изнесува 1,5% од БДП. Анализирани по потсектори, овие остварувања се резултат на негативната финансиска позиција на потсекторот централна банка (со НФВ од 1,14% од БДП). Останатите потсектори, банките и штедилниците и ОФИ исто така имаат негативна нето финансиска позиција, еднаква, којашто изнесува 0,2% од БДП, соодветно.
- Динамички, во целиот анализиран период, нето финансиската позиција на ФД бележи постојан тренд на намалување. Така, од позитивна нето финансиска позиција во 2013 година, таа во 2018 година преминува во негативна, којашто се продлабочува и во 2019 година. Остварувањата во целост ја одразуваат НФВ на банките и штедилниците, имајќи ја предвид релативно стабилната позиција на ЦБ и на потсекторот ОФИ.
- Во структурата на финансиските средства, најголем процент на просечно учество во анализираниот период имаат кредитите со 44%, потоа следуваат должничките ХВ со просечно учество од 31% и готовите пари и депозитите со 18%.
- Најзастапени во структурата на финансиските обврски на ФД, се обврските врз основа на готови пари и депозити со просечно учество во анализираниот период од 68%, а втор инструмент по значење е капиталот со 12%. Останатиот дел отпаѓа на обврските за осигурување, пензиски и други шеми и кредитите (вкупно 14%) и должнички ХВ со 4% учество во вкупните обврски.

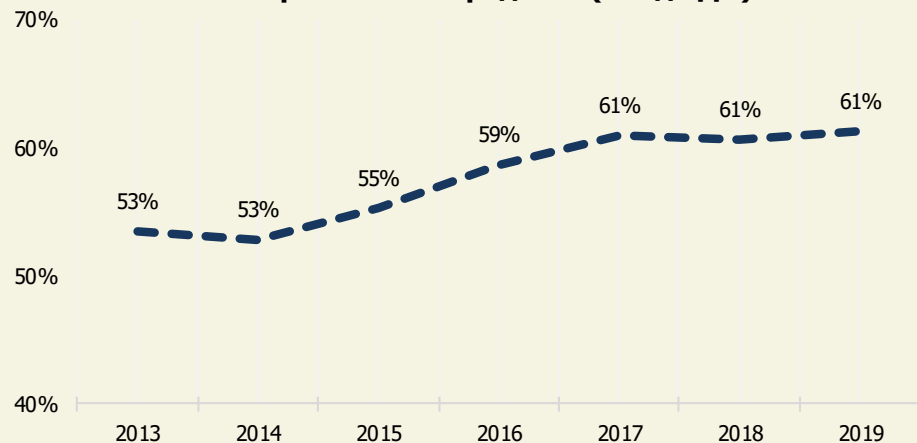

Сектор странство

Финансиски средства и обврски, % од БДП

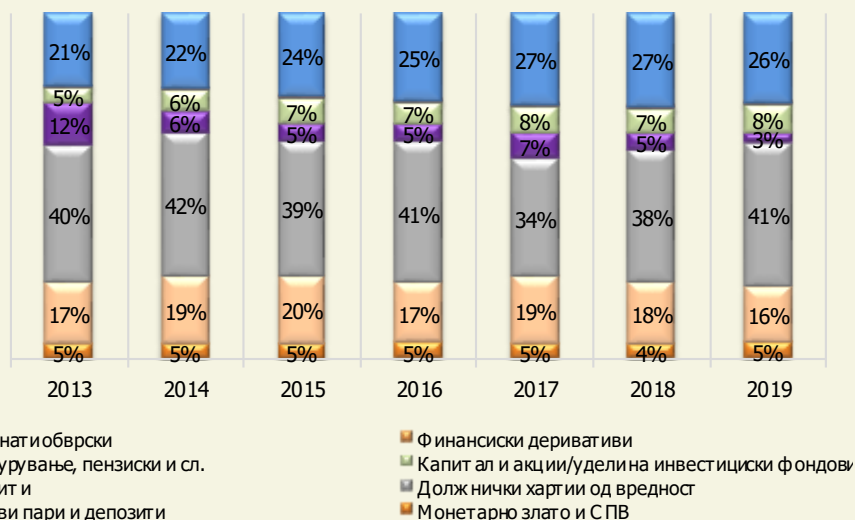
Нето финансиска вредност (% од БДП)

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Финансиски средства и обврски на секторот странство

- Нето финансиската вредност на секторот странство е позитивна, поради поголемите средства во однос на обврските и во 2019 година изнесува 61% од БДП.
- Динамички анализирано, од 2013 до 2016 година позитивната позиција постојано се зголемува, додека во периодот 2017 -2019 година таа е стабилна.
- Анализирано според инструментите, во 2019 година, на страната на финансиските средства преовладува учеството на кредитите и капиталот (вкупно учество од 72%), по коишто следуваат должничките ХВ и останатите побарувања (вкупно 26%). Од аспект на динамиката, учеството на капиталот во текот на анализираниот период се зголемува, за сметка на намаленото учество на кредитите.
- На страната на финансиските обврски, во 2019 година во структурата на секторот странство преовладуваат должничките ХВ (41% учество), потоа следат останатите обврски (26%) и готовите пари и депозити (16%). Динамички анализирано, учеството на останатите обврски во текот на анализираниот период се зголемува, за сметка на намаленото учество на должничките ХВ.

Заклучни согледувања

- Статистиката на финансиски сметки е исклучително важна и воедно една од најкомплексните статистики.
- Значајна аналитичка алатка, која нуди детални информации за состојбата и промените на финансиските средства и обврски на одделните сектори, нивната структура по одделни финансиски инструменти, како и за меѓусебната финансиска изложеност на одделните сектори.
- Објавувањето на статистичките податоци за годишните финансиски сметки на македонската економија е уште една потврда на постојаните напори на Народната банка за целосно исполнување на највисоките статистички барања и за спроведување на меѓународните принципи и правила во статистиката.
- Во тек се развојни активности за продукција на годишни финансиски сметки – текови и квартални финансиски сметки – состојби и текови, кои ќе овозможат целосно исполнување на обврските кон меѓународните институции.

ПРИЛОЗИ

Извори на податоци по сектори и инструменти (средства)

Финансиски средства

*Сектори/ потсектори		Нефинансиски друштва С.11	Финансиски друштва									Држава			Домаќинства и НПСД	Странство
			Финансиски друштва - Вкупно С.121 - С.129	Централна банка С.121	Друштва кои прибираат депозити освен централна банка С.122	ОФИ Вкупно С.123+С.124+С.125+С.126+С.127	Инвестициски фондови на непаричниот пазар С.124	Останати, останати финансиски институции (С.125+С.126+С.127)	Осигурителни друштва С.128	Пензиски фондови С.129	Држава - вкупно	Централна агада С.1311	Локална самоуправа С.1313	Фондови за социјално осигурување С.1314		
АФ.1	Монетарно злато и СПВ		С.121 - С.129	МС/ЕС			С.123+С.124+С.125+С.126+С.127									С.14 +С.15
АФ.11	Монетарно злато			МС/ЕС												
АФ.12	СПВ			МС/ЕС												МС/ЕС
АФ.2	Валутни и депозити															
АФ.21	Валутни	Резидуал		МС	МС/ЕС			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ГЭС	ГЭС	ГЭС	Резидуал	
АФ.22	Трансферабилни депозити	МС/ЕС		МС	МС			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	МС	МС	МС	МС	ЕС
АФ.29	Останати депозити	МС/ЕС		МС	МС			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	МС	МС	МС	МС	ЕС
АФ.3	Должнички хартии од вредност	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС			СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС	СБС/ЕС	СБС	СБС	СБС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.31	Краткорочни	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС			СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС	СБС/ЕС	СБС	СБС	СБС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.32	Долгорочни	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС			СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС	СБС/ЕС	СБС	СБС	СБС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.4	Кредити	МС/ЕС/ГЭС		МС/ЕС	МС			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	ЕС	ЕС
АФ.41	Краткорочни	МС/ЕС/ГЭС		МС/ЕС	МС			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС	ЕС
АФ.42	Долгорочни	МС/ЕС/ГЭС		МС/ЕС	МС			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС	ЕС
АФ.5	Капитал и акции/удели на инвестициски фондови	СБС/ГЭС		МС	СБС/МС/ЕС			СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ГЭС	СБС/ГЭС	СБС/ГЭС	СБС/МС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.51	Сопственички капитал	СБС/ГЭС		МС	СБС/МС/ЕС			СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ГЭС	СБС/ГЭС	СБС/ГЭС	СБС/МС/ЕС	ЕС/СБС
АФ.52	Акции/удели на инвестициски фондови	ОФИ/ЕС			ОФИ			ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС				ОФИ/ЕС	ЕС
АФ.6	Осигурување, пензиски и стандардизирани гарантни шеми	ОФИ		ОФИ	ОФИ			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ
АФ.61	Технички резерви на неживотно осигурување	ОФИ		ОФИ	ОФИ			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ
АФ.62	Права на животно осигурување и ануитети														ОФИ	
АФ.63	Пензиски права														ОФИ	
АФ.7	Финансиски деривативи	ОФИ/ЕС		МС	МС			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ				МС	ЕС
АФ.8	Останати побарувања	КС/ГЭС		МС	МС			ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ	КС/ГЭС	КС/ГЭС	КС/ГЭС	КС	ЕС

*Полињата во табелите од матрицата кои се означени со сива боја значат дека секторот/потсекторот теоретски не би требало да има средства/обврски по соодветниот инструмент

** Во рамки на финансискиот сектор, во Република Северна Македонија за сега не се идентификувани фондови на пазарот на пари (потсектор С.123), додека пак Затворените финансиски институции (потсектор С.127), во кои главно спаѓаат холдинг компаниите, се во мал број така што за нив засега нема доволно податоци. Во одредени специфични случаи, податоците од овој потсектор во финансиската сметка се вклучени во рамки на секторот С.125 - Други финансиски посредници.

Извори на податоци по сектори и инструменти (обврски) ←

*Сектори/потсектори Финансиски инструменти		Нефинансиски друштва С.11	Финансиски друштва										Држава	Домаќинства и НПСД	Странство		
			Финансиски друштва - Вкупно	Централна банка С.121	Друштва кои прибираат депозити освен централна банка С.122	ОФИ Вкупно	Инвестициски фондови на непаричниот пазар	Останати, останати финансиски институции (С.125+С.126+С.127)	Осигурителни друштва С.128	Пензиски фондови С.129	Држава - вкупно	Централна влада С.1311				Локална самоуправа С.1313	Фондови за социјално осигурување С.1314
АФ.1	Монетарно злато и СПВ		С.121 - С.129	МС/ЕС		С.123+С.124+С.125+С.126+С.127									С.14 +С.15	МС/ЕС	
АФ.11	Монетарно, злато			МС/ЕС												МС/ЕС	
АФ.12	СПВ			МС/ЕС												МС/ЕС	
АФ.2	Готови пари и депозити																
АФ.21	Готови, пари, во оптик			МС												МС	
АФ.22	Трансферабилни депозити			МС	МС											ЕС	
АФ.29	Останати депозити			МС	МС											ЕС	
АФ.3	Должнички хартии од вредност	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС		ЕС/СБС	
АФ.31	Краткорочни	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС		ЕС/СБС	
АФ.32	Долгорочни	СБС/ЕС		МС/ЕС	СБС/ЕС		СБС	СБС	СБС/ЕС	СБС/ЕС		СБС/ЕС	СБС	СБС		ЕС/СБС	
АФ.4	Кредити	МС/ЕС/ГЗС		МС/ЕС	МС		ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС	ЕС/МС/ВС		МС/ЕС	ЕС	
АФ.41	Краткорочни	МС/ЕС/ГЗС		МС/ЕС	МС		ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ		МС/ЕС	ЕС	
АФ.42	Долгорочни	МС/ЕС/ГЗС		МС/ЕС	МС		ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС		ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ	ЕС/МС/МФ		МС/ЕС	ЕС	
АФ.5	Капитал и акции/удели на инвестициски фондови	СБС/ГЗС		МС	СБС/МС/ЕС		СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС		СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/ГЗС		ЕС/СБС	
АФ.51	Сопственички капитал	СБС/ГЗС		МС	СБС/МС/ЕС		СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС	СБС/ОФИ/ЕС		СБС/ГЗС	СБС/ГЗС	СБС/ГЗС		ЕС/СБС	
АФ.52	Акции/удели на инвестициски фондови	ОФИ/ЕС			ОФИ		ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС	ОФИ/ЕС						ЕС	
АФ.6	Осигурување, пензиски и стандардизирани гарантни шеми	ОФИ/ЕС		ОФИ	ОФИ		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ					МС	ЕС	
АФ.7	Финансиски деривативи			МС	МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ						ЕС	
АФ.8	Останати обврски	КС/ГЗС		МС	МС		ОФИ	ОФИ	ОФИ	ОФИ		КС/ГЗС	КС/ГЗС	КС/ГЗС	КС	ЕС	

*Полнињата во табелите од матрицата кои се означени со сива боја значат дека секторот/потсекторот теоретски не би требало да има средства/обврски по соодветниот инструмент

** Во рамки на финансискиот сектор, во Република Северна Македонија за сега не се идентификувани Фондови на пазарот на пари (потсектор С.123), додека пак Затворените финансиски институции (потсектор С.127), во кои главно спаѓаат холдинг компаниите, се во мал број, така што за нив засега нема доволно податоци. Во одредени специфични случаи, податоците од овој потсектор во финансиската сметка се вклучени во рамки на секторот С.125 - Други финансиски посредници.